

Středověká a novověká opevnění

Této tematice bylo věnováno výroční zasedání Österreichische Gesellschaft für Ur- und Frühgeschichte, jež se uskutečnilo ve dnech 14. — 17. června 1990 v Pinkafeldu (Burgenland, Rakousko). Z programu symposia vyjímáme některé referáty věnované problematice středověkých fortifikací a panských sídel. K. Kaus popsal hrady v Burgenlandu, T. Kühnreiber hovořil o výsledcích výzkumu na hrádku v Lanzenkirchen, H. Stadler informoval o lokalitě z 13. — 14. století Oberburg u Kirchdorfu (Tyrolsko) a M. Krenn popsal výzkum hradu v Sachsendorfu (Dolní Rakousko).

Ze souhrnnějších vystoupení je pak nutno zdůraznit příspěvek J. Taubera o výzkumu hradů ve Švýcarsku, D. Kramera k počátkům hradní architektury ve východním Štýrsku a W. Mayer se zabýval životem šlechty na hradech ve světle archeologických nálezů. Další referáty byly zaměřeny na novověká opevnění, a to časově až do druhé světové války. Součástí symposia tvořily i dvě exkurze, jedna z nich po středověkých hrádcích a hradních zříceninách, druhá po opevněních novověkých, a v rámci exkurzí i návštěva burgenlandské zemské výstavy nazvané „Die Ritter“ v Güssingu, Burgenlandského zemského muzea v Eisenstadtu a dále prohlídky Městského muzea v Pinkafeldu.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

2. Castrum Bene — kolloquium

Již druhé castellologické kolloquium, tentokrát na téma Hrady 15. století, uspořádaly Mátra Múzeum Gyöngyös, Országos Múemléki Felügyelőszék (Státní inspektorát památkové péče) a Budapesti Történeti Múzeum (Budapeštské historické muzeum) ve dnech 10. — 12. září 1990 v krásném prostředí záměčku Borhy (obec Gyöngyöstarján) pod vyhaslým vulkánem Világos-hegy osm km severovýchodně od Gyöngyöse. Jednání zahájil a dopoledne 10. 9. řídil prof. L. Gerö. Odezněly v něm zásadní kmenové referáty I. Felda (Castrum 15. stol. jako problém bádání) a T. Kopányho (Castella v pozdně středověkém Uhersku). Oba se zabývali terminologickou problematikou, která pak zazněla i v dalších příspěvcích a diskusi. Otázka rozlišení a pojmenování objektů, zejména situovaných v nížinných polohách, není stále vyřešena a zdá se, že maďarským badatelům nomenklaturní označení tvrz, příp. hrádek, přece jen chybí. Přednáška A. Kubinyiho k hraničním pevnostem Uher konce středověku byla zaměřena historicky, J. Takács (Obraz krajiny nebo symbol) ikonograficky a E. Marosi (Hrad 15. stol. jako umělecko-historický problém) hledal podobu hradu tohoto období umělecko-historickými prostředky. První den zakončila exkurze, při níž byli účastníci seznámeni s novými zjištěními na výzkumu hradu Bene (ved. J. Szabó).

Druhý den zahájil K. Magyar zprávou o pozdně středověkém opevnění hradu v Budě — v časové posloupnosti šlo o šíjová opevnění se dvěma věžemi, východní a západní parkán a konečně do r. 1541 datovaný jižní rondel. Ten překryl jižní zikmundovskou bránu zjištěnou A. Véghem. Novinky z výzkumu neobvyklého komplexu paláce již vysloveně záměckého charakteru ve Visegrádě nám přiblížil G. Buzás. Nová zjištění z výzkumu C. Lászla ve Várpalotě dokládají, jak vágní může být typologické zařazení objektu, který není beze zbytku archeologicky a stavebně historicky prozkoumán. Sídla nižší šlechty v komitátu Zala auditoriu přiblížil L. Vándor, podobnými objekty v Sárospatku (castellum) a Szegváru se obírali K. Dankó a G. Vörösová. Zvláště první z obou případů lze bez problémů označit jako pozdně gotickou tvrz.